

Model berlinki – wiślanego statku spławowego

NUMER INWENTARZA:

CMM/ŻŚ/16

TYTUŁ:

Model berlinki – wiślanego statku spławowego

AUTOR:

Paweł Zieliński

CZAS POWSTANIA:

1965

TYP OBIEKTU:

model

RODZAJ:

technika

WYSOKOŚĆ:

600 mm

SZEROKOŚĆ:

211 mm

DŁUGOŚĆ:

1630 mm

SKALA:

1:25

WŁAŚCICIEL:

Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku

SŁOWA KLUCZOWE:

berlinka, Wiśła

KOLEKCJA:

modele

MIEJSCE POWSTANIA:

Gdańsk, Polska

MIEJSCE POZYSKANIA:

Gdańsk, Polska

MATERIAŁ:

drewno, tkanina, metal

TECHNIKA:

modelarstwo rekonstrukcyjne

MAT. I TECH. OPISOWO:

Technika: modelarstwo rekonstrukcyjne; materiał: kadłub, maszt, ster – drewno; żagiel – tkanina; okucia – metal

DZIAŁ:

Historii Żeglugi Śródlądowej

PRAWA AUTORSKIE:

Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku

LOKALIZACJA:

magazyn

OPIS:

W XIX w. nastąpiły duże zmiany w kształtach i konstrukcjach statków śródlądowych. Było to spowodowane m.in. budową kanałów; ograniczone rozmiary szluz kanałowych wpłynęły na konieczność zmniejszenia szerokości statków rzecznych. W związku z tym niektóre typy tradycyjnych statków znikły, a inne zmodyfikowano. Po 1774 roku pojawił się na Wiśle nowy typ statku – berlinka, łączący w sobie techniczne cechy szkuty i dubasa. Nowy statek proporcjami kadłuba dostosowany był do rozmiaru komór służowych w kanałach, choć początkowo budowany był tradycyjnie z ułożonymi na zakładkę klepkami lekko rozchylonych burt. Berlinki były znacznie zwrotniejsze i bezpieczniejsze od szkut; miały prostsze olinowanie i mimo mniejszych rozmiarów – większą ładowność. Jedną z najwcześniejszych berlinek udokumentował austriacki inżynier Losy von Losennau. W 1796 r. sporządził on dla swoich władz obszerne studium polskich statków rzecznych. Ten cenny zestaw dokumentów zawiera też rysunki jednego z pierwszych wariantów berlinki, powstałego pod koniec XVIII w. Berlinka późniejsza, dokumentowana w XIX w., była statkiem pokładowym, napędzanym żaglem rozprzowym (zastosowanie rozprza umożliwiło zmniejszenie załogi do 3 osób). Jej burtę zbudowane były z pasów poszycia łączonych na styk. Model powstał w ramach prowadzonej przez Muzeum Morskie od 1961 r. modelarskiej rekonstrukcji dawnych statków spławowych. Na podstawie rysunków inwentaryzacyjnych tych jednostek, sporządzonych w 1796 r. na przystani w Krzeszowie nad Sanem przez inżyniera Beneventusa Losy von Losennau, Mieczysław Boczar z Krakowa opracował dla Muzeum Morskiego plany modelarskie. Dzięki nim gdański modelarz Paweł Zieliński do 1973 r. wykonał całą serię modeli statków spławowych z XVIII w. oraz modeli wiślanych statków parowych z XIX i XX w. Kolekcja ta – unikatowa w skali kraju – jest do dziś stale rozbudowywana. Wartość merytoryczną tej kolekcji podwyższa fakt, że Paweł Zieliński sam był marynarzem pływającym na barkach, w związku z czym był w stanie skorygować (na podstawie swego doświadczenia) ewentualne nieścisłości w planach i rysunkach.

Projekt Centrum Konserwacji Wraków Statków wraz z Magazynem Studyjnym w Tczewie – budowa infrastruktury kultury Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku.

WSPARCIE UDZIELONE Z FUNDUSZY NORWESKICH I FUNDUSZY EOG, POCHODZĄCYCH Z ISLANDII, LIECHTENSTEINU I NORWEGII, ORAZ ŚRODKÓW KRAJOWYCH.

[POLITYKA PRYWATNOŚCI](#)